

Jani Virk

O kratki zgodbi na meji

MOŠKI NAD PREPADOM

Na meji je, to je jasno na prvi pogled, štorija o nasilju. Pred meseci se mi je za nekaj dni zdelo pomembno in potrebno pisati o nasilju, preprosto zato, da se iluzije ne polastijo življenja in da kič ne prekrije realnosti. Inspiracije ni bilo treba iskati nikjer, bila je povsod, v televizijskih slikah razmesarjenih teles v Bosni, v krvi, sladkobno špricaočji iz cenenih televizijskih nadaljevanj in filmov, v ostrih rezilih vsakdanje komunikacije med ljudmi, ki bi v kakšnih drugih razmerah postala smrtna, v igri otrok, kjer pogled od blizu marsikdaj odkrije silovito krutost. Nasilje je pač tukaj, med nami, ne kot druga, kot prva plat človeka. Problem je le v tem, kako ob njem govoriti o ranljivosti, želji po toplini, pa tudi še o čem večjem. Na meji je, to je jasno na drugi pogled, štorija, ki se dogaja na meji med nasiljem, strastjo in ljubeznijo. Nasilje, strast in ljubezen segajo drug v drugega, se krčijo in širijo, se prekrivajo in prelivajo. Ko se v štoriji nasilje na koncu napolni do vrha in izlije, ostane na krvavem in smrtnem prizorišču ljubezen.

Na meji, štorijo o nasilju, sem tako razrahljal v štorijo o nasilju, strasti in ljubezni in bi jo lahko razrahljal še naprej, do tam, kjer bi bila samo še štorija o besedah in črkah, še več, o sapi za njimi in še več, o praznini za vsem in pred vsem in v vsem, o tistem praznem vdihu, ki je kot nič.

NA MEJI

Vedel je, da ga bo enkrat doletelo. Dobro je vedel. Žal mu je bilo le, da s seboj ni imel noža ali pištole. Kadar je šel zvečer v mestece, ju je dal skoraj vedno v suknjič, čeprav je imel zaradi tega potem včasih s policaji težave. Čez ozko makadamsko cesto, ki je peljala do njegovega posestva, je stal voz, naložen s hlodi, za njim je na cesto zapeljal kombi in prižgal dolge luči. Ustavil je, ni mogel naprej, ni mogel nazaj, vedel je, oni so, njegovi sosedje, pet bratov. Odprl je vrata, skočil iz džipa in stekel proti gozdu, med temnimi silhuetami dreves je videl izhod, vendar izhoda ni bilo. Pred sabo je zaslišal pasji lajež, hip zatem je zagledal psa, ki se je zagnal proti njemu, s komolcem je zamahnil proti njegovi čeljusti in se uspel izogniti ugrizu, vendar je pri tem zgubil ravnotežje. Že med padanjem je zaslišal živčne korake in hip zatem začutil na vratu topo bolečino. »Ne po glavi, ne po glavi,« se je iz teme izvil glas, ki ga je poznal, zvil se je v klobčič in se valil med brcami in udarci s palico, nekdo ga je s čevljem zadel v obraz, čez ustnice se mu je razlila topla kri, nenadoma ni čutil nobene bolečine več, med valjenjem po tleh mu je uspelo zgrabiti

kamen, pobral se je in ga zagnal v najbližjega od bratov. Zaslišal je zamolkel gmotast glas udarca in boleč krik, tolkel je okrog sebe, dokler se ni zgrudil pod udarci in izgubil zavest.

Še potem, ko je negibno obležal na tleh, so brcali vanj in ga mlatili s palicami, dokler ni eden od njih rekel: »Najbrž smo ga ubili, nehajmo.« V topli spomladanski noči se je slišalo njihovo grgrajoče sopihanje, luna je sijala na negibnega človeka na tleh, zaritega z obrazom v redko travo ob cesti. »Ubili smo ga,« je ponovno rekel moški glas in se razlomil v živčen trzajoč smeh, »ubili smo ga, zdaj ima, kar je zaslužil.«

Zgrabili so njegovo telo in ga odvlekli proti avtu, posadili so ga za volan, njegova glava je udarila ob šipo, zaprli so vrata, zvrnil se je čez sedeže, nekje daleč je zaznal drobno pego zavesti, ki je bila njegova zavest, videl se je, kako leži okrvavljen čez sedeže in kako mu iz ust polzi kri, vdihnil je, skozi gosto lepljivo tekočino je v njegova pljuča prišel tanek piš svežega zraka, slišal je, kako je nekdo odprl prtljajnik njegovega džipa, zaznal je vonj po bencinu in potem po goreči plastiki, iz naslanjala zadnjega sedeža so pokljajoče pognali ognjeni zubliji, čez njegove veke je prodrla do oči roznata svetloba, čez njegov spomin je šla podoba umirajočega očeta, kako je ležal vkleščen pod traktor in iz ust med zadnjimi izdihljaji hropeče bljuval kri. »Zdaj je konec borbe,« si je šepnil čez otekle ustnice, »grem na drugo stran, otkel bom po strugi življenja in poniknil v zemljo.« Zaznal je kovinsko brnenje motorja, bratje so se odpeljali nazaj po cesti, »psi, premagali so me,« je pomislil in vdihnil gost kepast dim, ki ga je dušil, »kmalu bom svetloba ognja, ognjeno zrno v naročju teme, razpustil se bom v zrak, vtrl se bom v vonj smrekovih iglic in perje kavk«. Čez oči mu je šla slika njegovega posestva, čreda živali, trop njegovih divjih psov, grobova njegovih staršev na obronku gozda, »vse bo razpadlo,« je pomislil, »vse bo prerasel gozd,« roko je iztegnil proti vratom in s členki prstov zadel ob šipo, spustil je prste do kljukice za odpiranje vrat, s sredincem in prstancem se je zataknil zanjo, vendar ni imel dovolj moči, da bi odprl, lovil je sapo med lepljivo gmoto krvi in gostega dima, prosto roko je dal pod želodec in se poskušal dvigniti na kolena, dušil se je in v nenadnem hlastanju za življenjem mu je uspelo zbrati toliko moči, da se je s kolena odrinil proti vratom in je s prsti premaknil kljukico za odpiranje, z glavo je butnil ob vrata in potem s telesom zanihal v svežo pomladno noč. S poslednjimi močmi se je skobalil iz avta, padel je na oster cestni pesek in se, potapljujoč se nazaj v izgubo zavesti, nagonsko prevalil v jarek ob cesti.

V nočno tišino je odjeknila eksplozija in se v odmevu vračala iz membran hribovja, kosi avtomobila so leteli po zraku in v mesečevi svetlobi padali na cesto in drevesa ob njej. Njegovo telo se je ob poku zdrznilo, vendar se ni zbudil iz nezavesti, na boku je ležal v jarku, na licih se mu je strjevala kri, ki mu je prej polzela iz ust, iz arkade mu je čez zaprte veke počasi še vedno drsela topla kri. Ni vedel, kje je, ni premišljeval, kdo je, lebdel je v snovi, lažji od vode in težji od zraka, iz ogromnih belih stebrov so se luščile vlaknaste plasti, pršele naokrog in se lepile skupaj v nove stebre, vse je bilo v razpadanju in nastajanju, nikjer ni bilo nobenega živega bitja, povsod so bili le brbotajoči vrtinci življenja brez oblike, kosmi prelivajoče se energije, jasna svetloba nekega bivanja, ki ga ni poznal. Od nekod je zaslišal glas mame, tiho nežno prigovarjanje, ki ga ni razumel, božanje njenega glasu, mehko dotikanje njenih ustnic brez oblike, pršenje njene tople svetle sape brez vonja. Lebdel je lahek in prosojen, vlaknasto belo tkivo med prelivajočimi se oblikami, razhajal se je in spajal, vendar je ostal vedno isti, vedno drug in vedno on v raztegljivi in neuničljivi pegi zavesti.

Kombi je peljal po prašni makadamski cesti in poskakoval. Dva od bratov sta imela stolčena obraza, najmlajšemu je kamen preklal ustnico in izbil nekaj zob. Naslonjen na šipo je ječal in sikal skozi otekla usta.

»Počasi bi ga morali mučiti,« je rekel.

»Ne,« je rekel nekdo drug. »Dovolj je, da smo ga ubili.«

»Ne,« je rekel nekdo drug, »s kamni bi mu morali izbiti vse zobe in ga potem počasi dotolči.«

»Ne,« je rekel nekdo drug, »čisto prav smo naredili. Glavno, da je mrtev.«

»Ne,« je rekel nekdo drug, »ubijati bi ga morali postopoma, kos za kosom, še zdaj bi ga morali mučiti. Prehitro smo opravili z njim. Zdaj je mrtev in ne trpi več, mali pa bo celo življenje prenašal praznino svojih zob.«

»On pa bo celo življenje mrtev, to je slabše,« je rekel nekdo drug in se grobo pokaslujoče zasmel.

»Kaj bomo rekli doma?« je vprašal nekdo drug.

»Povedali bomo, da se je zaletel v naš voz s hlodi in da se mu je vnel avto,« je rekel nekdo drug.

»Ja,« je rekel nekdo drug in se raztrgano, težko zasmel, »nismo mi krivi, če se je to zgodilo.«

»Ja,« je rekel nekdo drug, »nič nismo krivi. Sam je iskal. Predolgo nam je delal težave.«